

Ot.prp. nr. ..

(2000-2001)

Om lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven)

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av ..... 20(xx),
godkjent i statsråd samme dag.*

1. Innledning

Olje- og energidepartementet legger i denne proposisjonen frem forslag til endringer i lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven).

Forslagene gjelder:

- Endring av loven § 1-4 om dens virkeområde, slik at også utnyttelse av utvunnet petroleum som foregår på norsk landterritorium eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett omfattes av loven når slik utnyttelse er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum.
- Endring av loven § 4-2 om plan for utbygging og drift av petroleumforekomster, i det planen ikke begrenses til virksomhet knyttet til utvinning av petroleum etter første ledd.
- Endring av loven § 4-3 om særskilt tillatelse til anlegg og drift, slik at innretninger som skal eies av andre enn rettighetshaver til den utvinningstillatelse som innretningene skal betjene og anlegg på land, samt driften av disse kan gjøres til gjenstand for slik særskilt tillatelse uten hensyn til om de er knyttet til *utvinning* eller *utnyttelse*.
- Endring av loven § 4-8 om fastsettelse av tariffier og andre vilkår og endring av disse.
- Ny § 4-9, for å synliggjøre det særlige ansvar og den særlige myndighet som departementet kan tillegge operatøren for oppstrøms gassrørledningsnett.
- Ny § 9-3, som gir myndighetene hjemmel til å sikre at rettighetshavere opprettholder effektiv beredskap med sikte på å forebygge drifts- og leveranseavbrudd som følge av bevisste anslag i fredstid mot innretninger for utvinning og/eller transport av petroleum.

- Endringer i bestemmelsen om sikkerhetssoner m.v. i loven § 9-3 (som blir ny § 9-4) for å oppnå en bedre tilpassing tilhavrettskonvensjonen av 10. desember 1982.
- Presisering av kriteriene for forsvarlig petroleumsvirksomhet i loven § 10-1 for å harmonisere bestemmelsen med helse-, miljø- og sikkerhetsregelverket i petroleumsvirksomheten.
- Fullmakt for Kongen til å fravike kravet i loven § 10-2 første ledd om egen organisasjon i Norge.

Departementet ser det som meget viktig at petroleumsloven tilpasses situasjonen på norsk kontinentalsokkel og de utfordringer man står overfor i petroleumsvirksomheten.

I den nyeste oljemeldingen, St.meld. nr. 38 (2001-2002), sammenliknes to mulige utviklingsbaner for norsk petroleumsproduksjon. Den ene kalles *forvitningsbanen* og beskriver en utvikling av virksomheten på norsk kontinentalsokkel hvor næringen og myndighetene sier seg tilfreds med hva som hittil er oppnådd, høster av de investeringene som er foretatt og fører en politikk som bidrar til at olje- og gassvirksomheten relativt raskt vil fases ut i Norge. Langs forvitningsbanen stagnerer utviklingen av norsk kontinentalsokkel og olje- og gassnæringen i Norge i løpet av de kommende 10-20 årene. Dette vil føre til betydelig lavere inntekter for staten og redusert verdiskaping i industrien i forhold til det potensialet for inntekter og verdiskaping som ligger i ressursbasen. Dessuten vil en slik utvikling gjøre det vanskeligere for den norske petroleumsnæringen å satse internasjonalt.

Denne utviklingen settes opp mot *en langsiktig utviklingsbane*. Den langsiktige utviklingsbanen viser at det er ressursgrunnlag for en betydelig olje- og gassproduksjon fra norsk kontinentalsokkel fram mot, og lenge etter 2050. En forutsetning for dette tidsperspektivet er oljepriser på et rimelig nivå og at olje- og gassnæringen og myndighetene satser på å utvikle petroleumsressursene på en kostnadseffektiv måte. Målet er å sikre best mulig ressursutnyttelse og høyest mulig verdiskaping for det norske samfunnet. Forskjellen i verdiskapingspotensialet mellom de to banene kan være i størrelsesorden flere hundre milliarder kroner.

En realisering av den langsiktige utviklingsbanen vil være i tråd med den sentrale målsettingen for petroleumsvirksomheten slik den er nedfelt i petroleumsloven § 1-2 annet ledd:

"Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet."

Departementet mener de forslagene til endringer i petroleumsloven som her fremmes vil bidra til realisering av den langsiktige utviklingsbanen og sikre god ressursforvaltning i tråd med petroleumslovens målsetting. Dette gjelder særlig forslaget om å endre lovens virkeområde og forslaget om å nedfelle i loven at departementet kan endre allerede godkjente eller fastsatte tariffier og andre vilkår.

I St.meld. nr. 39 (1999-2000) om olje- og gassvirksomheten ble det forutsatt at en del av de tiltak som skulle iverksettes for å styrke kontinentalsokkelens

konkurranseskraft betinget endring i petroleumsloven. Etter nærmere vurderinger er det ikke funnet hensiktsmessig å foreta flere endringer i loven enn de som fremlegges her.

2. Departementets lovforslag

2.1 Petroleumslovens virkeområde (§ 1-4)

2.1.1 Innledning

Petroleumsloven skal legge til rette for at målsettingen om høyest mulig verdiskaping fra petroleumsvirksomheten kan oppnås. For å oppnå dette bør petroleumsloven være det sentrale lovverket for all petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster. På dette grunnlag foreslår departementet å endre petroleumslovens virkeområde.

Transport av petroleum fra felt til markedene og behandling i tilknyttede anlegg er en helt nødvendig forutsetning for utvinning av petroleum. På norsk sokkel er oppføring av anlegg for utvinning og utnyttelse av petroleum samt legging av rørledninger og bygging av tilknyttede anlegg preget av store investeringskostnader. Som regel er driftskostnadene lave i forhold til kostnadene ved å investere i nye anlegg. Dette medfører ofte stordriftsfordeler i en slik skala at anlegget utgjør et naturlig monopol eller har monopollignede trekk og konkurranse vil fungere dårlig. Den første som bygger et anlegg vil kunne opptre som monopolist, da det ofte ikke vil være lønnsomt å etablere konkurrerende kapasitet. Utnyttelse av en slik situasjon vil ikke ivareta hensynet til god ressursforvaltning. Myndighetene har blant annet på denne bakgrunn hjemmel i petroleumsloven § 4-8 til å regulere andres bruk av innretninger på norsk sokkel og vilkårene for slik bruk, slik at myndighetene som ressurseier sikrer at mest mulig petroleum på sokkelen produseres i samsvar med sunne økonomiske prinsipper.

Utviklingen har ført til at en stadig større del av den virksomhet som tradisjonelt har foregått på plattformene, i dag legges til anlegg på land. Behovet for å regulere andres bruk av innretninger gjelder like sterkt i forhold til innretninger på land som innretninger til havs, såfremt innretningene er nødvendige for at uvinningen skal foregå på en rasjonell og fornuftig måte. Det er ikke tilstrekkelig at tariffene i rørledninger og deler av landanleggene holdes på et rimelig nivå, dersom en monopolsituasjon kan utnyttes i andre deler av landanleggene. Det er derfor viktig å sikre rimelige vilkår i hele den kjeden av innretninger som en rettighetshaver på et felt må gå igjennom før han kan disponere over sin petroleum.

Fremtidige utbygginger på norsk sokkel antas i stor grad å måtte knyttes opp mot eksisterende infrastruktur. Hvorvidt disse prosjektene realiseres vil ofte bero på hvorvidt feltet sikres adgang til nødvendige transport og behandlingsanlegg for petroleum på rimelige vilkår.

Likeledes vil drift av felt i haleproduksjonsfasen kunne være avhengig av at feltet sikres rimelige vilkår i den kjeden av innretninger som er nødvendige for at petroleumen fra feltet skal kunne utvinnes.

Mye av differansen mellom de to utviklingsbanene ligger nettopp i utviklingen av mindre felt og haleproduksjon.

Hvilke vilkår som kan forventes i transport- og behandlingsanlegg vil også kunne påvirke i hvilken grad det letes etter nye ressurser.

For at oljeselskapene skal ha de rette insentiver i lete-, utbygging- og driftsfasen, er det således viktig å sikre transport- og behandlingsløsninger for olje og gass på vilkår som ikke stenger for at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter realiseres. Dette er også bakgrunnen for at myndighetenes politikk i en rekke år har vært at selskapenes fortjeneste fra petroleumsvirksomheten bør tas ut på feltene og ikke i infrastrukturen.

Til nå har mange av de selskapene som leter og utvikler felt på sokkelen også vært eiere av rørledninger og landanlegg. Disse selskapene har kunnet se hen til selskapets samlede posisjon i utvinningstillatelser og infrastruktur når de har vurdert nye investeringer i leting og utvikling av felt. I dag er det store forskjeller i modenhet og utforskningsnivå på kontinentalsokkelen. Videre har aktørbildet internasjonalt utviklet seg til å inkludere flere og mer spesialiserte selskaper. Det er naturlig at det framtidige aktørbildet på sokkelen også gjenspeiler dette. Det er fremdeles behov for de store aktørene som kan påta seg krevende og kapitalintensive prosjekter, samtidig som det også er viktig å få inn selskaper som har fokus på mindre prospekter. Nye typer aktører med differensiert spisskompetanse vil kunne utfylle aktørbildet, øke mangfoldet, bidra til nye lete- og utbyggingsstrategier og sikre utnytting av marginale funn. I en slik situasjon forsterkes behovet for å sikre adgang til infrastruktur på rimelige vilkår.

Det er viktig å legge til rette for verdiskaping blant annet ved å hindre monopolistisk adferd i rørledninger og andre anlegg som er nødvendige for at uvinningen skal foregå på en rasjonell og fornuftig måte. Samtidig er det også viktig at eierne av slike rørledninger og anlegg oppnår en rimelig avkastning på investert kapital. En regulert avkastning vil gi det nødvendige insentiv til investering i slike anlegg, samtidig som insentivene til leting og økt utvinning på de produserende feltene styrkes og den totale verdiskapingen økes.

Petroleumsloven må legge til rette for en helhetlig myndighetsregulering og et styringssystem som gjelder uavhengig av hvor petroleumsvirksomheten faktisk foregår og hvor de tilknyttede innretningene er plassert.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at virkeområdet for petroleumsloven endres til også å omfatte utnyttelse av petroleum som foregår på land, dersom utnyttelsen er nødvendig for eller inngår som en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Dette foreslås gjort ved å gjøre en tilføyelse i loven § 1-4 annet ledd. Ved dette fjernes begrepet *utnyttelse* som endelig avgrensningskriterium for lovens virkeområde på land. Lovens virkeområde angis da av begrepene utvinning, transport og utnyttelse, men likevel ikke slik at all utnyttelse på land omfattes av loven. Den foreslåtte avgrensning av lovens virkeområde vil bidra til å sikre at lovens overordnede bestemmelser om ressursforvaltning i § 1-2 og 4-1 oppfylles.

Den endringen av petroleumslovens virkeområde på land som her foreslås, innebærer ingen tilsidesettelse av annen lovgivning som gjelder planlegging og etablering av virksomhet på land, se nærmere om dette under punkt 2.1.7.

2.1.2 Gjeldende rett

Petroleumsloven § 1-4 fastslår i dag at loven gjelder for *petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster* med unntak av *utnyttelse av utvunnet petroleum når utnyttelse foregår på norsk landterritorium eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett*. Dette innebærer at all petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster som foregår til sjøs omfattes av loven. Likeledes omfattes all slik petroleumsvirksomhet som foregår på land, bortsett fra *utnyttelse*.

Begrepet *petroleumsvirksomhet* omfatter etter petroleumsloven § 1-6 bokstav c) bl.a. "utvinning" og "utnyttelse".

Begrepet *utvinning* er i petroleumsloven § 1-6 bokstav g) definert som *produksjon av petroleum, herunder boring av utvinningsbrønner, injisering, assistert utvinning, behandling og lagring av petroleum for transport, og avskipning av petroleum for transport med skip, samt bygging, plassering, drift og bruk av innretninger for utvinning*.

Begrepet *utnyttelse* er i petroleumsloven § 1-6 bokstav i) definert som *nedkjøling for å gjøre gass flytende, raffinering og petrokjemisk virksomhet, produksjon og overføring av elektrisk energi og annen anvendelse av utvunnet petroleum, lagring av petroleum samt bygging, plassering, drift og bruk av innretninger for utnyttelse*.

Allerede ved fastsettelsen av skillet i petroleumsloven mellom de landanlegg som skal falle innenfor eller utenfor petroleumslovens virkeområde ble det antatt at skillet kunne bli vanskelig å håndheve i praksis. Kongen ble derfor i petroleumsloven § 1-4 siste ledd gitt myndighet til å gi nærmere regler til utfylling og avgrensning av lovens virkeområde. I Ot.prp. nr. 43 (1995-96) side 29 om lov om petroleumsvirksomhet er det gitt følgende kommentar til bestemmelsen:

Bestemmelsen gir Kongen adgang til å gi utfyllende regler til § 1-4. Bestemmelsen er generelt utformet. Det kan f.eks. oppstå tvil om hvorvidt et anlegg er å anse som et utvinnings- eller utnyttelsesanlegg. Vurderingen må foretas konkret i det enkelte tilfelle, og ta hensyn til om det er praktisk mulig å trekke en grense mellom deler av anlegget. Hvor dette ikke er praktisk mulig må Kongen foreta en helhetsvurdering hvor det må legges vekt på anleggets hovedkarakter, samt omfanget og vesentligheten av den bruk som finner sted. Kongen gis i slike tvilstilfeller adgang til å gi utfyllende regler som regulerer dette.

Til tross for den fleksibilitet som denne bestemmelsen gir, har det i praksis vist seg vanskelig å få gjennomført et tilstrekkelig klart skille mellom de landanlegg som skal falle innenfor og utenfor lovens virkeområde. Et eksempel på dette er prosessen for å dele opp våtgass i ulike deler som propan og butan (fraksjonering), samt nedkjøling av tørrgass til LNG. Bestemmelsen har derfor vist seg utilstrekkelig for ivaretagelsen av lovens formål.

2.1.3 Nærmere om forslaget til endring av lovens virkeområde

Departementet ser det som viktig at myndighetene har de nødvendige hjemler for å sikre en best mulig samlet ressursforvaltning, blant annet ved å sikre en uhindret

strøm av produsert petroleum til markedet. Dette omfatter hele produksjonskjeden fra den produserte petroleum tas ut fra feltet til den er lastet på skip eller ført i rørledning til kjøper. Dette forhold endres ikke ved at deler av funksjonene legges til land. Utviklingen har ført til at en stadig større del av den virksomhet som tradisjonelt har foregått på plattformene, i dag legges til anlegg på land. Dette gjelder en rekke prosessanlegg for separasjon av vann og kondensat, rensing, avsvovling og stabilisering, samt kompressorer for øking av trykk i eksportørledninger. Se nærmere om dette i punkt 2.1.4. Det må antas at denne utviklingen vil fortsette i fremtiden. Det er viktig at alle anlegg som er et nødvendig ledd i eller en integrert del av utvinningen, omfattes av petroleumsløven, slik at myndighetene sikres de nødvendige styringshjemler for ivaretagelsen av de ressursforvaltningsmessige hensyn som det er redegjort for i punkt 2.1.1 ovenfor. Anlegg og virksomhet som faller inn under definisjonen av utnyttelse vil ofte være integrert i anlegg og virksomhet for utvinning og transport av petroleum. Når slike anlegg etableres på land, vil det etter gjeldende lov være nødvendig å foreta et skille mellom de deler av anlegget og virksomheten knyttet til disse som faller inn under utvinning eller utnyttelse. .

Etter petroleumsløven § 4-1 skal utvinning av petroleum foregå på en slik måte at mest mulig av den petroleum som finnes i hver enkelt petroleumforekomst, eller i flere petroleumforekomster sammen, blir produsert. Utvinningen skal videre skje i samsvar med forsvarlige tekniske og sunne økonomiske prinsipper. Det har vesentlig betydning for håndhevelsen av loven § 4-1 om forsvarlig utvinning at alle aktiviteter og innretninger som inngår som en integrert del av petroleumsvirksomheten omfattes av petroleumsløvens regler om krav til tekniske løsninger og samordnet bruk av innretninger (jfr. loven § 4-8), og at myndighetene har hjemmel til å regulere bruken av innretninger, herunder godkjenne eller fastsette tariff og andre vilkår for slik bruk. Dette gjelder i samme grad for den landbaserte del av virksomheten med tilhørende innretninger hva enten den knytter seg til utvinning eller utnyttelse av petroleum. Lovgivningen som ellers gjelder for industrivirksomhet på land har ikke tilsvarende styringshjemler.

Departementet legger således til grunn at det relevante spørsmål i forhold til petroleumsløvens virkeområde for utnyttelse som foregår på land, bør være hvorvidt et anlegg eller en virksomhet for utnyttelse av petroleum er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Dette vil innebære at alle anlegg som petroleumsstrømmen fra et felt går gjennom før den for første gang lastes på et skip, eller før den går ut av det som kan betegnes som endelig ilandføringsterminal etter rørledningstransport, vil omfattes av loven.

De feltene som til nå er bygd ut ligger i Nordsjøen og Norskehavet og ligger slik til at det har vært økonomisk forsvarlig å anlegge rørledninger for transport av naturgass til markedene. Gassforekomster som ligger lenger fra markedene samt mindre forekomster, vil i fremtiden kunne kreve andre utbyggingsløsninger. Flere konkrete utbyggingsløsninger kan trekkes frem som eksempler for å belyse sammenhengen mellom de forskjellige ledd i virksomheten.

Snøhvitutbyggingen er omhandlet i St.prp. nr. 35 (2001-2002). Det er i punkt 4.2.2 i nevnte stortingsproposisjon kort gjort rede for behovet for at også landdelen av Snøhvitprosjektet omfattes av petroleumsløven, og for Kongens adgang til å trekke den nærmere grensen for petroleumsløvens virkeområde. Departementet anfører der at det er viktig at de innretninger som inngår i petroleumsvirksomheten, og

som er en nødvendig del av denne, omfattes av petroleumsloven. I stortingsproposisjonen sies det videre at landanlegget, herunder LNG-anlegget, er en nødvendig og sentral del av utbyggingen av Snøhvit. Departementet gjør videre oppmerksom på at det tar sikte på å fremlegge forslag til endring av petroleumslovens virkeområde. En endring som foreslått i denne odelstingsproposisjonen vil sikre at hele det planlagte anlegget på Melkøya, herunder LNG-produksjon, lagring og utskiping, samt produksjon av elektrisk energi, vil falle inn under loven.

En annen mulig utvikling på norsk kontinentalsokkel er etablering av landanlegg som omdanner naturgass slik at den er i væskeform ved normal temperatur (Gas to liquid – GTL). Slike anlegg vil på samme måte kunne være en sentral del av utbyggingsløsningen for ett eller flere felt og helt nødvendig for å kunne tilby den produserte petroleum i markedet. Det vil også kunne være aktuelt at slike anlegg tilbyr kapasitet til ulike rettighetshavergrupper. På grunn av de store etableringskostnadene ved denne type infrastruktur vil bruk av slike anlegg kunne være eneste aktuelle løsning for utbygging og produksjon også av nye forekomster i et område, og således være en forutsetning for at utvinning eller transport av petroleum kan skje i samsvar med forsvarlige tekniske og sunne økonomiske prinsipper. Dette tilsier at slike landanlegg bør omfattes av petroleumsloven som skal sikre god ressursforvaltning, uavhengig av om anleggene etableres på land eller ute i havet og uavhengig av hvordan ulike deler av virksomheten organiseres. Det vises i denne sammenhengen særlig til lovens bestemmelser om andres bruk av innretninger i § 4-8.

2.1.4 Gjennomgang av ulike anlegg i forhold til forslaget

All utvinning som foregår på land er allerede etter gjeldende lov omfattet av petroleumsloven. Den foreslåtte endringen innebærer således at det ikke lenger må skilles mellom *utvinning* og *utnyttelse* for å fastslå hvilke landanlegg og petroleumsvirksomhet på land som skal omfattes av petroleumsloven. Det avgjørende vil være om landanlegget eller virksomheten som foregår på land er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Eksempler på anlegg for utnyttelse av petroleum som ikke er nødvendig for utvinning eller transport av petroleum, vil være:

- gasskraftverk som har som eneste formål å levere energi til nettet eller til landbasert industrivirksomhet, se punkt 2.1.5 nedenfor.
- råoljeraffineri, hvor utvunnet petroleum kan leveres for prosessering til dette eller til et annet raffineri.

Når det gjelder råoljeraffineriet på Mongstad legger departementet til grunn at dette ikke er nødvendig for utvinning eller transport av petroleum. Rettighetshaver som leverer olje for prosessering i raffineriet på Mongstad har i utgangspunktet en valgmulighet med hensyn til hvor oljen skal leveres. Raffineriet på Mongstad er således ikke i en monopol- eller monopollignende stilling, men konkurrerer med andre raffinerier. Dette anlegget vil derfor fortsatt falle utenfor petroleumsloven med den avgrensningen av virkeområdet som her foreslås. Når det gjelder råoljeterminalen på Mongstad er denne knyttet til Trollfeltet med rørledninger. Produksjonen på Troll er avhengig av at oljen lagres i lageranleggene på

Mongstad, før de skipes ut eller behandles i raffineriet. Departementet legger derfor til grunn at terminalen på Mongstad vil være omfattet av petroleumsloven.

På Sture ilandføres olje og kondensat i rørledning fra Oseberg og en rekke andre felt. Olje og kondensat lagres, behandles og skipes ut. Det skilles ut LPG som dels transporteres videre til Mongstad i Vestprosessrørledningen og dels fraktes ut med skip. Anleggene på Sture faller inn under virkeområdet til petroleumsloven slik dette i dag er utformet.

På Kollsnes ilandføres brønnstrømmen fra Trollfeltet. Brønnstrømmen behandles og gassen separeres i tørrgass og kondensat. Tørrgassen sendes videre til kontinentet i rørledninger. Kondensatet sendes til Mongstad via Sture i Vestprosessrørledningen og viderebehandles på Mongstad. Det foreligger planer om å knytte flere felt til Kollsnes, herunder Kvitebjørn. Anleggene på Kollsnes, herunder det planlagte anlegget for NGL-ekstraksjon, faller inn under petroleumslovens virkeområde slik dette i dag er utformet.

Når det gjelder Vestprosess har departementet tidligere kommet til at dette ikke faller inn under gjeldende petroleumslov. Etter det avgrensingskriteriet som her foreslås, legger imidlertid departementet til grunn at Vestprosess, inkludert anleggene på Mongstad for bearbeiding av kondensat, vil omfattes av petroleumsloven. Vestprosess er en integrert del av produksjonskjeden som er knyttet til sokkelvirksomheten og således nødvendig for at utvinning fra blant annet Trollfeltet, og i fremtiden også Kvitebjørn, skal kunne skje på grunnlag av prinsippene i petroleumsloven § 4-1.

Når det gjelder anleggene på Kårstø er det tidligere avklart at disse i det alt vesentlige faller inn under någjeldende petroleumslovs virkeområde. Når det gjelder etananlegget på Kårstø har departementet tidligere lagt til grunn at dette i prinsippet ikke omfattes av gjeldende petroleumslov, ut fra en forutsetning om at dette ikke er nødvendig for utvinningen av petroleum. Slik etananlegget faktisk er anlagt og opererer i praksis, må det imidlertid legges til grunn at også dette er et nødvendig ledd i utvinningen av petroleum. I henhold til den foreslåtte endring i lovens virkeområde vil derfor også etananlegget på Kårstø være omfattet av petroleumsloven.

Som nevnt ovenfor i punkt 2.1.3 vil den foreslåtte avgrensningen av petroleumslovens virkeområde innebære at hele det planlagte anlegget på Melkøya, herunder LNG-produksjon, lagring og utskiping, samt produksjon av elektrisk energi, vil falle inn under loven. Det antas at den redegjørelsen som her er gitt vil bidra til å klargjøre hvorvidt og i hvilken utstrekning nye anlegg på land vil omfattes av petroleumsloven. Dette utelukker imidlertid ikke at det ved etablering av nye landanlegg kan oppstå tvil om forståelsen av avgrensingskriteriene i forslaget til § 1-4 annet ledd. I slike tilfeller vil hensynet til forutberegnelighet for rettighetshaverne kunne ivaretas ved at spørsmålet om lovens virkeområde i forhold til et planlagt prosjekt tas opp med departementet. Søknadsprosessen etter petroleumsloven for nye utbyggingsprosjekter begynner normalt i god tid før endelige investeringsbeslutninger blir tatt. Rettighetshaverne bør da samtidig avklare med departementet hvilke anlegg det skal søkes om tillatelse eller godkjenning for etter petroleumsloven. Dersom det er tvil om loven kommer til anvendelse på anlegget, kan Kongen benytte kompetansen etter § 1-4 sjette ledd til å utfylle og avgrense bestemmelsene i § 1-4. Det foreslås en tilføyelse i § 1-4 sjette ledd som gjør det klart at Kongen kan gi nærmere

bestemmelser om avgrensningen av hvilken utnyttelse på land som skal omfattes av loven.

Det at et anlegg, eller en del av et anlegg, for utnyttelse på land i et gitt tilfelle ikke omfattes av loven, innebærer likevel ikke at det ikke skal gis opplysninger om dette i de planer som skal godkjennes i henhold til loven § 4-2 eller § 4-3.

Forslaget om å utvide petroleumslovens virkeområde vil bidra til at likeartet industriell virksomhet som inngår i petroleumsvirksomheten behandles likt, og at utredninger av alternative utbygningsløsninger gis samme myndighetsbehandling for de ulike alternativer. Dette vil igjen bidra til større forutsigbarhet.

Departementet anser det forenlig med Grunnloven § 97 å gi petroleumsloven anvendelse for anlegg og virksomhet knyttet til dette som ikke tidligere har vært omfattet av petroleumsloven. Om lovens virkeområde vises ellers til det som er sagt i Ot.prp. nr. 43 (1995-96) om lov om petroleumsvirksomhet kap. 7.2, kap. 8 og merknadene til § 1-4.

2.1.5 Rørledninger over land

Slik petroleumsvirksomhet er definert i petroleumsloven inkluderer den bygging, plassering, drift og bruk av rørledning og annen innretning for transport også når virksomheten skjer på land. Det vises til det som er sagt om dette i Ot.prp. nr. 43 (1995-96) side 17.

I Ot.prp. nr. 81 (2001-2002) fremmet Regjeringen forslag om en ny lov om felles regler for det indre marked for naturgass som ledd i gjennomføringen av Europaparlaments- og Rådsdirektiv 98/30/EF om felles regler for det indre marked for naturgass (gassmarkedsdirektivet) i norsk rett. Loven trådte i kraft 1. august 2002. Loven om felles regler for det indre marked for naturgass vil få anvendelse for overføring, distribusjon, forsyning og lagring av naturgass som ikke omfattes av petroleumsloven, ofte omtalt som nedstrømssektoren. Oppstrøms rørledninger vil være omfattet av petroleumsloven.

De rørledningene som omfattes av petroleumsloven vil, foruten rørledningene på kontinentalsokkelen, være ilandføringsrørledninger som bringer petroleum i land, det vil si til terminal på land, eller eksportørledningene som bringer petroleum ut fra en terminal på land. Rørledningstransport på land av tørrgass fra en terminal og videre som engrostransport til distribusjonsnett eller endeforbruker, vil normalt falle utenfor lovens virkeområde. Videretransport som her nevnt har ikke slik tilknytning til utvinningsvirksomheten at det vil være behov for å gi petroleumsloven anvendelse for slik virksomhet.

Det følger av dette at avgrensningen mellom oppstrøms og nedstrøms gassrørledninger hovedsakelig vil gå ved de etablerte ilandføringsstedene for gass. Eksportørledningene til kontinentet vil være å anse som oppstrømsrørledninger og reguleres av petroleumsloven. Tilknytningsrør for gass til innenlandsk bruk, eller for kjøp av gass for LNG - produksjon til innenlandsk bruk på ilandføringsstedene, vil som hovedregel ikke påvirke utvinning av petroleum på norsk kontinentalsokkel og faller således utenfor petroleumslovens virkeområde. Dette må gjelde uavhengig av om det aktuelle røret går i sjø eller på land. Et slikt rør som går tilbake i sjø etter ilandføringsterminal og videre i sjø langs kysten til en forbruker i Norge, vil derved normalt falle utenfor petroleumsloven også for den

delen av røret som går i sjøen. Som konsekvens av denne grensedragningen vil for eksempel et rør fra terminalen på Tjeldbergodden til Skogn og et eventuelt rør fra terminalen på Kollsnes til Bergen være nedstrømsrør som faller utenfor petroleumslovens virkeområde.

Dersom innenlandske aktører knytter seg direkte til oppstrømsrørledninger, kan dette mer direkte påvirke utvinningen av petroleum. Mange av de vilkårene som det vil være aktuelt å oppstille i plan for anlegg og drift av oppstrømsrør vil da være aktuelle for grennrøret. Det vil derfor etter omstendighetene kunne være naturlig at slike grenrør defineres som oppstrømsrørledninger som faller inn under petroleumslovens virkeområde.

Den nærmere grensedragningen mellom oppstrøms- og nedstrømsrør må foretas konkret i det enkelte tilfellet.

2.1.6 *Produksjon og overføring av elektrisk kraft på land m.v*

Petroleumsloven omfatter i dag produksjon og overføring av elektrisk kraft som foregår på kontinentalsokkelen. Begrunnelsene for dette er først og fremst at produksjonen benyttes til forsyning av elektrisk energi på feltene.

Energiproduksjon på landanlegg knyttet til utnyttelsen av undersjøiske petroleumsforekomster vil falle inn under definisjonen av petroleumsvirksomhet dersom bruk av disse innretningene er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Slike anlegg vil også dekkes av lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. av 29. juni 1990 nr. 50 (energiloven).

Dersom energiproduksjonen kun skal gi energi til annen landbasert industrivirksomhet og/eller til energinettet, vil ikke petroleumsloven regulere denne del av anlegget eller virksomheten. Dette innebærer imidlertid ikke et fritak for å gi opplysninger om anlegget og virksomheten i de planer som skal fremlegges i henhold til loven § 4-2 og 4-3.

Dersom energiproduksjonen skal benyttes helt eller delvis i landanlegget vil integrasjonen normalt tilsi at anlegget bør omfattes av petroleumsloven. Dette behøver imidlertid ikke være tilfelle dersom energiproduksjonen med letthet kan erstattes av andre energikilder. Hvorvidt dette kan skje vil blant annet kunne bero på kapasiteten i energinettet i området der gassbehandlingsanlegget er lokalisert. Dersom energiproduksjonen ikke med letthet kan erstattes fra andre kilder vil energiproduksjonen i forbindelse med landanlegget stå i en monopol eller monopollignende stilling i forhold til det øvrige landanlegget. Dette tilsier i så fall at energiproduksjonen bør reguleres under petroleumsloven. Energiproduksjonen kan også være integrert med det øvrige landanlegget ved at det produseres damp som det øvrige landanlegget er avhengig av for ulike prosesser. Petroleumsloven vil i et slikt tilfelle komme til anvendelse.

Det vil måtte foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle om slike anlegg anses omfattet av petroleumsloven eller ikke, eventuelt at bare nærmere angitte bestemmelser i petroleumsloven skal komme til anvendelse.

2.1.7 *Forholdet til andre lover*

For virksomhet som etableres og drives på land gjelder i dag en rekke lover av generell og spesiell art. Det foreslås ingen endringer i forholdet til disse. Det vises her til petroleumsloven § 1-5 og det som er skrevet i Ot.prp. nr. 43 (1995-96) side 16 om at bestemmelsene i petroleumsloven ikke erstatter eller går foran annen lovgivning som gjelder planlegging og etablering av virksomhet på land. Petroleumsloven vil heller ikke berøre de lover som gjelder arbeidsforhold på land.

2.1.8 *Konsekvenser for forskrifter og sikkerhetslovgivningen på land m.v*

De forskrifter som eksplisitt regulerer petroleumsvirksomheten i dag, har til dels samme geografiske virkeområde som petroleumsloven gjennom en henvisning til loven § 1-4 og til dels et snevrere virkeområde. Endringsforslaget i loven § 1-4 vil derfor få virkning også for enkelte av disse forskriftene.

Både Oljedirektoratet (OD) og Direktoratet for brann- og elsikkerhet (DBE) er i dag underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) for så vidt gjelder sikkerhet og arbeidsmiljø. OD forvalter bestemmelsene innenfor dette området med hjemmel i petroleumsloven, mens DBE forvalter tilsvarende bestemmelser med hjemmel i lov om brannfarlige varer. Sistnevnte er et omfattende regelverk som kommer til anvendelse for landbaserte anlegg og som sikrer arbeidstakere, tredjemann og miljøet mot skader som følge av brann og eksplosjon.

Fra 1996 da landbasert petroleumsvirksomhet knyttet til utvinning av petroleum uttrykkelig ble innlemmet i petroleumsloven, har det vært etablert et omfattende samarbeid mellom de to direktorater hvor det er lagt vekt på å unngå unødig dobbeltarbeid og å utnytte de faglige ressurser på best mulig måte. AAD og de to direktoratene vil måtte foreta eventuelle nødvendige tilpasninger til den foreslåtte endring i petroleumslovens virkeområde.

For så vidt gjelder fiskal kvantumsmåling forvalter OD bestemmelsene innenfor dette området med hjemmel i petroleumsloven, mens Justervesenet forvalter tilsvarende bestemmelser med hjemmel i lov om mål og vekt. Sistnevnte regelverk kommer til anvendelse for relevante landanlegg. Grenseflatene mellom OD og Justervesenet er definert gjennom en samarbeidsavtale. Denne tillegger OD ansvaret for fiskal utmåling fra Kårstø, Kollsnes, Sture og Mongstad når petroleum er ført til land med rørledning. Den foreslåtte endring i petroleumslovens virkeområde påvirker ikke denne etablerte arbeidsdelingen mellom OD og Justervesenet.

2.2 Plan for utbygging og drift av petroleumsforekomster (§ 4-2)

Den planen som skal utarbeides etter petroleumsloven § 4-2 skal i utgangspunktet gi en beskrivelse av hele utbyggingsprosjektet. Departementet har derfor funnet det hensiktsmessig at omfanget av planen etter første ledd ikke begrenses til virksomhet knyttet til utvinning av petroleum. Denne begrensningen foreslås derfor opphevet.

Dersom det i forbindelse med feltutbyggingen planlegges rørledninger eller annen infrastruktur skal også dette omhandles i plan for utbygging og drift. Ved godkjenning av planen vil det bli fastlagt hvilke innretninger det skal gis særskilt

tillatelse til etter § 4-3. Dersom feltutviklingen forutsetter bruk av eksisterende infrastruktur skal også det beskrives.

2.3 Særskilt tillatelse til anlegg og drift (§ 4-3)

Som redegjort for ovenfor under kap. 2.1, innebærer departementets forslag at skillet mellom landanlegg for *utvinning* og *utnyttelse* av petroleum ikke lenger skal være avgjørende for om petroleumsløven kommer til anvendelse. Skillet er imidlertid også relevant for hvilken aktivitet som omfattes av en utvinningstillatelse etter loven § 3-3, og en særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum etter loven § 4-3. Departementet ser det som hensiktsmessig at det nærmere forhold mellom godkjenning av utbyggingsplan etter § 4-2 og særskilt tillatelse etter § 4-3 nå blir presisert.

Departementet mener at skillet mellom en utvinningstillatelse kombinert med godkjenning av plan for utbygging og drift etter § 4-2 på den ene side, og en § 4-3 tillatelse på den annen side, bør knyttes klarere til de lovformål disse bestemmelsene skal imøtekomme.

Flere anlegg eller deler av anlegg bygges for å betjene flere felt. Det kan da være hensiktsmessig med en annen eiersammensetning, andre tidsrammer for tillatelsen og andre vilkår for driften enn det som følger av den enkelte utvinningstillatelse. Det vil også være enklere med justeringer i disse forholdene dersom de knytter seg til en egen tillatelse. Det er derfor hensiktsmessig at en § 4-3 tillatelse kan gis for anlegg og drift av innretninger uten hensyn til om de inngår i *utvinning* eller *utnyttelse*, og uten hensyn til om virksomheten foregår, eller innretningen plasseres til havs eller på land. Et anlegg som er bygget for å betjene et gitt felt vil med tiden kunne betjene også andre som følge av nye feltutbygginger, omlegginger og endringer i produksjonsstrømmer. Også i slike tilfeller kan det være hensiktsmessig at det gis en § 4-3 tillatelse.

En plan for utbygging og drift etter § 4-2 skal i utgangspunktet redegjøre for det totale utbyggingskonsept. I sin vurdering av planen vil departementet ta stilling til hvilke deler av utbyggingskonseptet som skal forestås av rettighetshaverne til utvinningstillatelsen og hvilke deler som skal bygges og drives i henhold til en § 4-3 tillatelse. Avgjørende bør her være om deler av utbyggingskonseptet fra starten eller senere skal forestås av annen eier enn rettighetshaver, om de skal gis en annen konsesjonstid eller om det skal settes andre vilkår for tillatelsen. Det foreslås derfor at tillatelse til anlegg og drift av innretninger som ikke er gitt i form av godkjent plan for utbygging og drift etter § 4-2, skal gjøres til gjenstand for en § 4-3 tillatelse. Lovens § 3-3 om utvinningstillatelser må derfor leses med den begrensning som følger av den nye utformingen av §§ 4-2 og 4-3.

For landanlegg, særlig de som skal betjene flere felt, kan det være hensiktsmessig å gi en § 4-3 tillatelse uten tidsbegrensning. Det foreslås derfor at departementet kan bestemme hvorvidt tillatelsen skal gis for en bestemt periode eller være uten tidsbegrensning. En tidsbegrenset tillatelse kan i tilfelle forlenges av departementet.

2.4 Fastsettelse av tariffer og andre vilkår og endring av disse (§ 4-8)

2.4.1 Fastsettelse av tariffer og andre vilkår

Petroleumsloven § 4-8 annet ledd er en sentral bestemmelse for å sikre at kapasiteten i alle innretninger som inngår i petroleumsvirksomheten utnyttes på en hensiktsmessig måte. En betingelse for effektiv utnyttelse av eksisterende infrastruktur er at de økonomiske vilkår som fastsettes for tilknytning til og bruk av andres innretninger holdes på et rimelig nivå. Det er et uttalt prinsipp at hoveddelen av selskapenes fortjeneste fra petroleumsvirksomheten bør tas ut på feltene og ikke i transportsystemene.

Dersom eier av eksisterende infrastruktur utnytter en dominerende posisjon til å betinge seg et urimelig høyt tariffnivå, vil det kunne forårsake tidligere nedstenging av produserende felt og gjøre nye prosjekter ulønnsomme, eller kunne fremtvinge alternative løsninger som er mindre gunstige. Ved dette kan reserver som det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å utvinne, gå tapt.

Petroleumsloven § 4-8 foreskriver alternative fremgangsmåter for fastsettelse av tariffer og andre vilkår for bruk som der nevnt:

- Vilkårene kan inntas i kommersielle avtaler mellom de aktuelle rettighetshaverne og stadfestes ved departementets godkjenning av avtalene.
- Vilkårene kan fastsettes av departementet. Det følger av bestemmelsen at slik fastsettelse kan skje:
  - samtidig med godkjenningen av rettighetshavernes avtale;
  - dersom det ikke er oppnådd enighet om avtale innen rimelig tid;
  - samtidig med pålegget etter første ledd.

Departementets rett til å godkjenne eller fastsette slike vilkår er et viktig verktøy for å oppnå målsettingene nevnt ovenfor.

Frem til nå har den praktiske hovedregel vært at vilkårene stadfestes gjennom departementets godkjenning av partenes kommersielle avtaler. Behovet for tilgang til ledig kapasitet i anlegg og rørledninger er økende. Departementet antar derfor at det vil bli behov for, i større grad enn tidligere, at tariffer og øvrige vilkår for bruk av innretninger fastsettes av departementet. I de tilfeller hvor departementet fastsetter vilkårene kan det være unødvendig at departementet også godkjenner de inngåtte avtalene. Departementet foreslår derfor en endring som går ut på at departementet kan bestemme at slike avtaler, eller visse deler av avtalevilkårene, ikke skal godkjennes av departementet. Bestemmelse om dette kan fattes ved forskrift eller enkeltvedtak.

2.4.2 Endring av tariffer og andre vilkår

Avtaler som nevnt inngås normalt for et lengre tidsrom. Forhold kan derfor inntre som innebærer en vesentlig endring i den situasjonen som forelå da vilkårene ble godkjent eller fastsatt. Dette kan medføre at tidligere inngåtte avtaler og godkjente eller fastsatte vilkår får utilsiktede og uhenksomme økonomiske virkninger.

Dette var tilfellet for Ula-feltet. En drastisk nedgang i oljeprisene førte til at en vesentlig del av inntektene fra produksjonen gikk med til å dekke tariffene for transporten til land. Forhandlinger mellom de aktuelle rettighetshaverne førte ikke til justering av tariffene. Det gjorde det aktuelt å stenge ned produksjonen tidligere

enn planlagt. I så fall ville ressurser som det ut fra samfunnsøkonomiske betraktninger ville være lønnsomt å utvinne, gå tapt.

Departementet anså det som klart at tariffnivået hindret en forsvarlig utnyttelse av ressursene i Ulafeltet. En forsvarlig ressursutnyttelse tilsa en vesentlig reduksjon i transporttariffen. Departementet mente at en slik reduksjon kunne gjennomføres uten at rørledningseier ble fratatt en rimelig avkastning i fortsettelsen.

På denne bakgrunn fattet departementet vedtak om nedsettelse av tariffen med hjemmel i

- de ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper for omgjøring av enkeltvedtak, jfr. lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967 (forvaltningsloven) § 35 femte ledd, og
- petroleumsloven § 4-3 første ledd, jfr. § 4-8 annet ledd, jfr. forskrift til petroleumsloven, fastsatt ved kgl.res. 27. juni 1997, § 28 tredje ledd.

Departementet ser nå behov for å klargjøre adgangen til å gripe inn dersom tidligere fastsatte tariffen og vilkår utgjør en urimelig hindring for gjennomføring av ellers samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter. Det foreslås derfor at det presiseres i loven at departementet kan endre allerede godkjente eller fastsatte tariffen og andre vilkår for bruk av innretninger som omfattes av § 4-2 og § 4-3. Det forutsettes imidlertid at hjemmelen bare benyttes for å sikre at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter blir gjennomført eller iverksatt, samtidig med at eier av den aktuelle infrastruktur sikres en rimelig fortjeneste ut fra sine samlede investeringer og tidligere inntekter. I de aktuelle tilfelle vil det normale være at en urimelig høy tariff søkes redusert. Hjemmelen innebærer imidlertid også at en urimelig lav tariff kan søkes forhøyet.

Denne omgjøringsadgangen vil være et utslag av statens alminnelige rett og plikt til å regulere næringsvirksomhet. Tidligere vedtak må anses gitt under den forutsetning at de gjelder innenfor rammene av de til enhver tid gjeldende lov- og forskriftsregler på området. Det må kunne påregnes at slike rammevilkår vil kunne endres over tid. Særlig gjelder dette der en ut fra samfunnsmessige hensyn foretar generelle endringer ved lov i det rettslige rammeverket for en sektor. Normalt vil en omgjøring av allerede etablerte vilkår for andres bruk av innretninger også kunne foretas med hjemmel i den alminnelige forvaltningsrettslige omgjøringsadgang og ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper for omgjøring. Departementet finner således at det ikke vil stride med Grunnlovens § 97 å gi loven anvendelse i forhold til tariffen og vilkår som allerede er godkjent eller fastsatt av departementet. Den nye bestemmelsen foreslås derfor også gitt anvendelse i forhold til tariffen og vilkår som er godkjent eller fastsatt før lovendringen trer i kraft.

2.5 Særlig operatøransvar for oppstrøms gassrørledningsnett (Ny § 4-9)

En nøytral og effektiv utnyttelse og utvikling av transport- og behandlingsanlegg for naturgass har stor betydning for realisering av verdien av norsk naturgass og må ses i et langsiktig perspektiv.

Infrastrukturen for naturgass utgjør et helhetlig transportsystem. Den gjensidige avhengigheten mellom de ulike rørledningene tilsier at rørledningsnettene også må opereres som et helhetlig transportsystem. Det er dessuten viktig at

samordningsfordeler ved det helhetlige transportsystemet ivaretas ved felles utvikling og drift.

Regjeringen foreslo i St. prp. nr. 36 (2000-2001) Eierskap i Statoil og fremtidig forvaltning av SDØE, å opprette et uavhengig selskap for transport av naturgass på norsk kontinentalsokkel. Dette bygget blant annet på at transport- og behandlingsanleggene skal tjene alle produsenter av gass og bidra til en samlet effektiv utnyttelse av ressursene på kontinentalsokkelen, og at den ansvarlige for driften av transportsystemene for gass skal opptre nøytralt i forhold til alle brukerne av transportsystemet. Ved behandlingen av Innst. S. nr. 198 (2000-2001) besluttet Stortinget å etablere et nytt statsaksjeselskap for transport av naturgass. Gassco AS ble på grunnlag av dette stiftet i mai 2001.

Etter innføring av ordningen hvor hvert selskap selger sin gass på individuelt grunnlag, vil utfordringene med hensyn til å sikre en samlet effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett aksentueres. Den enkelte brukers opptreden kan i større grad en tidligere tenkes å komme i konflikt med en samlet god utnyttelse av gassrørledningsnettet.

Gasstransportsystemet er integrert, og det vil være betydelig gjensidig påvirkning mellom enkeltaktørers bruk av systemet. Det er således behov for en mer overordnet koordinering av virksomheten, og behov for at operatøren i nødvendig utstrekning kan gi pålegg til brukere og produsenter for å sikre en effektiv drift av systemet. Dette kan sammenlignes med det systemansvaret som departementet tildeler myndighet til å utøve etter energiloven.

Driften av oppstrøms gassrørledningsnett ble tidligere utført av en av eierne av det enkelte oppstrøms gassrørledningsnett, ved at denne ble gitt ansvaret som operatør. Det rettslige grunnlaget for operatørens virksomhet var regulert i eieravtalen, og i transportavtaler mellom eierne og brukere av rørledningene. Departementet antar at et slikt avtalerettslig grunnlag i fremtiden ikke vil være tilstrekkelig til å etablere en nøytral og uavhengig operatør som forestår driften av oppstrøms gassrørledningsnett på en måte som sikrer best mulig ressursforvaltning og som videre sikrer naturgassforetak og kvalifiserte kunder adgang til rørledningene på objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

Effektiv drift av oppstrøms gassrørledningsnett forutsetter bl.a. at operatøren er i stand til å pålegge brukerne av dette, og rettighetshavere til produserende felt å tilpasse sin virksomhet. Slik tilpasning vil i enkelte tilfeller være nødvendig for å sikre en samlet god utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel. Operatøren må nå som selskapsbaserte salg er innført, forholde seg til hvert selskap som eier den naturgassen som skal transporteres. I den grad flere selskaper har ønsker i forbindelse med bruk av oppstrøms gassrørledningsnett som ikke kan forenes, må operatøren sikres en rett til å drive virksomheten på en hensiktsmessig måte.

Av hensyn til at operatøren for viktige deler av gasstransportssystemet i fremtiden vil få en mer fremtredende rolle, finner departementet det hensiktsmessig å synliggjøre denne siden av operatørrollen i petroleumsloven. Bestemmelsen foreslås tatt inn som ny § 4-9 i loven.

2.6 Beredskap mot bevisste anslag i fredstid (Ny § 9-3)

Siden olje- og gassvirksomheten startet i Nordsjøen på slutten av 1960-tallet er det utviklet en integrert infrastruktur for utvinning og transport av petroleum. Infrastrukturen omfatter et komplekst og integrert nett av plattformer, rørledninger og landterminaler. Utviklingen har ført til større fleksibilitet når det gjelder alternative transportveier. Dette har igjen ført til en reduksjon i sårbarheten i den samlede infrastrukturen til havs og i den helhetlige sikkerheten for produksjon og leveranser. For å opprettholde stabile og sikre leveranser er det imidlertid viktig å sikre de enkelte ledd i kjeder av installasjoner fra produksjonssted til leveringssted. Norges eksport av olje og gass har gjort Norge til en betydelig aktør i det internasjonale markedet. Det gjør at Norge også har et internasjonalt ansvar for forsyningssikkerheten.

Departementet ser behov for å styrke beredskapen for produksjons- og forsyningssikkerheten på sokkelen. Det foreslås derfor å innføre en bestemmelse i loven som gir rettighetshaverne visse lovfestede plikter som vil bidra til å opprettholde nødvendige sikrings- og beredskapstiltak for de installasjoner og kjeder av installasjoner som til enhver tid er kritiske for utvinning og transport av petroleum. Det foreslås lovfestet at rettighetshaver til enhver tid skal ha beredskapsplaner for bevisste anslag i fredstid. Disse planene må omfatte hvordan drifts- og leveranseavbrudd kan forebygges i en slik situasjon. Tidligere var det faren for krig som utgjorde den relevante trussel. I dag er det faren for bevisste skadehandlinger som terroraksjoner, spionasje, sabotasje og ulike former for krigslignende handlinger rettet mot virksomheten, som er det fremtredende. Gjeldende petroleumslov er ikke tilpasset dette endrede risikobildet, idet loven § 9-2 kun regulerer beredskap mot fare/ulykkessituasjoner som kan tilbakeføres til bevisst og ubevisst menneskelig svikt/feilbehandling, tekniske forhold eller en kombinasjon av dette.

På denne bakgrunn ser departementet også et behov for å innta en bestemmelse i petroleumsloven der en nedfeller rettighetshavers plikt til å bidra til å hindre bevisste anslag i fredstid og for å gjøre rettighetshaver i stand til å agere dersom slike anslag inntreffer. Forslaget innebærer at følgende plikter rettighetshaver for rettighetshaver nedfelles i lov:

- Plikt til å iverksette og opprettholde fysiske sikringstiltak,
- Plikt til å ha beredskapsplaner vedrørende bevisste anslag i fredstid,
- Plikt til å stille sine innretninger til disposisjon i forbindelse med øvelser og til å delta i slike øvelser.

For å sikre nødvendig samhandling mellom petroleumsindustrien og myndighetene for effektiv krisehåndtering, anser departementet det som viktig at rettighetshavere pålegges en plikt til å stille sine innretninger til disposisjon for øvelser og til å delta i øvelser. Det forutsettes imidlertid at myndighetene søker å oppnå enighet med industrien om formen for det samarbeidet som det her refereres til. Eventuell nærmere regulering vil kunne skje ved forskrift.

Ved å innføre en bestemmelse om beredskap mot bevisste anslag i fredstid, vil petroleumsloven omfatte både beredskap ved fare/ulykkessituasjoner for personell, materiell og miljø, jf petroleumsloven § 9-2, og beredskap ved bevisste anslag som terrorisme, sabotasje og ulike former for krigslignende handlinger i fredstid, jf forslaget til ny § 9-3. Petroleumslovens regler om beredskap vil imidlertid ikke

omfatte de forhold som er dekket av beredskapslovgivningen (beredskapsloven av 1950 og forsynings- og beredskapstiltaksloven av 1956). Krigshandlinger i tradisjonell forstand vil reguleres av beredskapslovgivningen, som gir hjemmel for særlige tiltak. Slike tiltak kan være beslutning om stans og/eller nedstenging, sikring av produksjons- og letebrønner, oppankring av flyttbare rigger og evakuering av personell. Når det for øvrig gjelder rollefordelingen mellom myndighetene i relasjon til sikkerhetsspørsmål, vises det til St.meld. nr. 17 (2001-2002) Samfunnssikkerhet, Veien til et mindre sårbart samfunn, blant annet sidene 49 og 50.

2.7 Sikkerhetssoner m.v. (Ny § 9-4)

Som følge av at det inntas en ny § 9-3 om beredskap mot bevisste anslag i fredstid, vil nåværende § 9-3 om sikkerhetssoner m.v bli ny § 9-4.

Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD) er den kompetente myndighet når det gjelder sikkerhetsspørsmål knyttet til petroleumsvirksomheten. Havrettskonvensjonen av 10. desember 1982 setter grenser for blant annet kyststaters adgang til å regulere opprettelse av sikkerhetssoner, jf artikkel 60 nr 4 og 5 og artikkel 78 nr 2. Nåværende § 9-3 i petroleumsloven regulerer adgangen til å opprette sikkerhetssoner for innretninger på norsk sokkel. For å harmonisere nåværende § 9-3 med havrettskonvensjonen, fremmes det forslag om endringer i denne bestemmelsen.

Nåværende bestemmelse om sikkerhetssoner m.v. i petroleumsloven angir en plikt til å opprette sikkerhetssoner rundt og over innretninger, unntatt undervannsinnetninger, rørledninger og kabler. Sikkerhetssoner opprettes automatisk for bunnfaste innretninger når installasjonen er på plass i havet. For flyttbare innretninger er sikkerhetssonen etablert ved utlegging av anker. Formålet med sikkerhetssoner er å beskytte innretningene, den virksomhet som foregår på disse og i tillegg fiske og skipsfart som foregår i nærheten av disse innretningene. Når det gjelder innretninger som stikker opp over havflaten vil det av sikkerhetsmessige grunner som regel alltid være behov for å ha en sikkerhetssone. Det er i dag ikke adgang til å gjøre unntak fra bestemmelsen i petroleumsloven.

Etter havrettskonvensjonen artikkel 60 er utgangspunktet at kyststaten i hvert enkelt tilfelle må vurdere om sikkerhetssone er sikkerhetsmessig nødvendig og eventuelt hva slags aktivitet (skipsfart eller fiske) i sonen som eventuelt skal forbys. Beskyttelsesformålet tilsier etablering av sikkerhetssone rundt de fleste overflateinnretninger på norsk kontinentalsokkel. Kriteriene i havrettskonvensjonen vil derfor så godt som alltid være oppfylt. På denne bakgrunn vil et nasjonalt påbud om at det skal etableres sikkerhetssoner over og rundt slike innretninger være i overensstemmelse med havrettskonvensjonen, forutsatt at det også er mulig å la være å opprette sikkerhetssoner dersom det skulle vise seg å være unødvendig ut fra en sikkerhetsmessig vurdering. Det foreslås derfor at nåværende § 9-3 første ledd endres slik at hovedregelen i loven er at sikkerhetssoner skal opprettes for alle typer innretninger som omfattes av bestemmelsen med mindre departementet bestemmer noe annet. Endringen innebærer også en forenkling ved at bestemmelsen gir uttrykk for at det i utgangspunktet skal opprettes sikkerhetssoner også for undervannsinnetninger. Ved formuleringen "med mindre departementet bestemmer noe annet" har

departementet konkret hjemmel til å kunne regulere opprettelse av sikkerhetssone nærmere i underliggende regelverk. Forslaget medfører ikke realitetsendringer. I tillegg foreslås det at unntaket med hensyn til undervannsinnretninger, rørledninger og kabler oppheves. En undervannsinnretning omfattes av begrepet "innretning". Likeledes omfattes rørledninger og kabler av begrepet "innretning". Etter havrettskonvensjonen er det ikke adgang til å opprette sikkerhetssone rundt og over kabler og rørledninger. Det foreslås derfor at kabler og rørledninger unntas i et eget punkt.

Nåværende § 9-3 i loven inneholder også bestemmelser om opprettelse av område med forbud mot oppankring og fiske (begrensningsområder) i tillegg til eller i stedet for sikkerhetssoner. Havrettskonvensjonen opererer ikke med denne sondringen. Fordi man etter havrettskonvensjonen artikkel 60 nr 4 og 5 er forpliktet til å vurdere hvilke restriksjoner som er nødvendige i sikkerhetssonen, og ettersom sonen ikke kan strekkes ut over 500 meter fra innretningens ytterpunkter, er det ikke grunnlag for å opprettholde bestemmelsen i petroleumsløven § 9-3 som gir adgang til å opprette begrensningsområder i tillegg til eller i stedet for sikkerhetssoner. Det foreslås derfor at bestemmelsene om forbud mot oppankring og fiske tas ut av loven.

Etter nåværende § 9-3 syvende ledd, kan Kongen fastsette nærmere begrensninger i adgangen til oppankring og fiske også i område hvor det foregår utbygging eller drift av petroleumforekomster eller rørledninger. Det anses ikke å være hjemmel i havrettskonvensjonen for å opprette sikkerhetssone over en rørledning. For øvrig har praksis vist at det ikke er nødvendig med en egen hjemmel for slike begrensninger. Det foreslås derfor at også denne bestemmelsen oppheves.

2.8 Krav til forsvarlig petroleumsvirksomhet (§ 10-1)

Petroleumsløven § 10-1 regulerer kravet om forsvarlig petroleumsvirksomhet. Bestemmelsen gjenspeiler imidlertid ikke gjeldende praksis på dette området og er ikke hensiktsmessig utformet. For å klargjøre bestemmelsen foreslås det å presisere denne.

Kravet om at petroleumsvirksomheten skal foregå også "*i samsvar med anerkjente normer*" for slik petroleumsvirksomhet ble innført ved gjeldende lov. Bakgrunnen var blant annet å oppnå større fleksibilitet med hensyn til at slike anerkjente normer kan være en av flere måter å oppfylle kravet om "*forsvarlig petroleumsvirksomhet*" på. Anvendelsen av "*anerkjente normer*" har derimot vist seg i praksis å være uheldig. Lovteksten kan gi inntrykk av at bruk av "*anerkjente normer*" er et absolutt krav for å drive "*forsvarlig petroleumsvirksomhet*". Anvendelsen av slike anerkjente normer er derimot ment å være frivillige i den forstand at den ansvarlige skal kunne velge mellom ulike alternative løsninger for å oppfylle kravet om forsvarlig petroleumsvirksomhet på. Det foreslås derfor at "*anerkjente normer*" tas ut av lovteksten. Forslaget medfører ingen realitetsendring da bruk av anerkjente normer er regulert i helse-, miljø- og sikkerhetsforskriftene, som omfattes av begrepet "*gjeldende regelverk*" i loven.

2.9 Krav om egen organisasjon i Norge (§ 10-2)

I St. meld. nr. 39 (1999-2000), side 43 påpekes det at det kan være behov for å fravike kravet i petroleumsloven § 10-2 om egen organisasjon i Norge for selskaper som ikke er operatører på kontinentalsokkelen og som har eierandeler med lite økonomisk omfang. For selskaper som ikke er operatører og som har få og mindre deltakerandeler i leteareal eller mindre felt, kan kravet om egen organisasjon i Norge innebære et betydelig kostnadselement som kan skape et etableringshinder for nye selskaper. I slike tilfeller kan det være mest hensiktsmessig at virksomheten drives gjennom en organisasjon utenfor Norge. Selskapene vil da lettere kunne nyttiggjøre seg kompetanse og erfaring i en større organisasjon, noe som vil gi et bedre faglig og mer kostnadseffektivt bidrag til aktivitetene på sokkelen.

I hvilken utstrekning kravet til egen organisasjon i Norge skal kunne fravikes vil måtte bero på en konkret vurdering, da det i det enkelte tilfelle kan foreligge omstendigheter som gjør det hensiktsmessig å stille andre krav til representasjon. Ut fra hensynet til at rettighetshaver også er pliktsubjekt med hensyn til å følge opp helse-, miljø- og sikkerhetsregelverket er det viktig at sikkerhetsmessige forhold tillegges vekt i vurderingen av unntak. Departementet foreslår derfor at det i loven § 10-2 første ledd inntas en hjemmel for Kongen til å fravike kravet i det enkelte tilfelle.

3. Høring

Denne proposisjonen ble ved departementets brev av 8. oktober 2002 sendt på høring til departementene, fylkeskommunene og andre berørte instanser, i alt 103. Ved høringens utløp ..... hadde ..... instanser uttalt seg.

4. Ikrafttredelse

En endring av loven § 4-2 om plan for utbygging og drift av petroleumsforekomster og av § 4-3 om særskilt tillatelse for anlegg og drift i tråd med forslaget, vil ikke bli benyttet for å gi nye tillatelser for anlegg som det allerede er gitt tillatelse til etter petroleumslovgivningen. Når det gjelder anlegg som tidligere ikke ble ansett for å omfattes av petroleumslovgivningen, men som etter den nåværende lovgivningen vil være omfattet, vil det heller ikke bli gitt nye tillatelser som følge av endringen av lovens virkeområde. Lovens bestemmelser for øvrig vil komme til anvendelse på disse anleggene. Vesentlige endringer ved disse anleggene skal godkjennes av departementet, jf loven § 4-2 siste ledd og § 4-3 siste ledd jf petroleumsforskriften § 29 siste ledd.

Kongen bestemmer når lovendringene skal tre i kraft.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

Siktemålet med lovforslaget har generelt vært å sikre en helhetlig regulering av petroleumsvirksomheten knyttet til undersjøiske forekomster, og å forenkle håndhevelsen av regelverket. Lovforslaget antas derfor ikke å medføre negative administrative eller økonomiske konsekvenser av betydning.

Forslaget om utvidelse av lovens virkeområde vil bidra til en samlet myndighetsbehandling av petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster. Forslaget legger dessuten forholdene til rette for bedre styring og kontroll med utnyttelsen av ledig kapasitet i landanlegg. Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Oljedirektoratet og Direktoratet for brann- og elsikkerhet vil måtte gjennomføre nødvendige tiltak for å tilpasse regelverket for sikkerhet til den foreslåtte endring i petroleumslovens virkeområde. De økonomiske konsekvensene av forslaget forventes å bli beskjedne.

Lovfesting av hjemmelen til å omgjøre godkjente tariffer og vilkår vil gjøre det enklere å sikre en hensiktsmessig og effektiv ressursforvaltning og at samfunnsøkonomiske lønnsomme prosjekter vil bli gjennomført. Det legges derfor til grunn at tiltaket vil ha en positiv samfunnsøkonomisk effekt.

Synliggjøring av det særlige operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett m.v. i loven vil ikke medføre særlige økonomiske konsekvenser.

Endringen i regelen om ledelse av petroleumsvirksomhet (krav om egen organisasjon i Norge) antas ikke å medføre vesentlige økninger i saksbehandlingen. En vurdering av selskapenes organisasjon i Norge er en del av konsesjonsbehandlingen. Det antas at lovforslaget vil gi en positiv effekt i næringen. Det forventes ikke negative økonomiske konsekvenser som følge av forslaget.

Tilpasningene i bestemmelsene om sikkerhetssoner m.v. og presiseringen i kriteriene for forsvarlig petroleumsvirksomhet medfører ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

Formålet med å innføre en bestemmelse om beredskap mot bevisste anslag i fredstid, er å bedre produksjons- og forsyningssikkerheten. Endringen vil medføre en utvidelse av Oljedirektoratets ansvarsområde og arbeidsoppgaver, blant annet knyttet til vurderingen av hvilke installasjoner som skal omfattes av beredskapsordningen og omfanget av de nødvendige sikringstiltak og sikringssystemer. Likevel forventes de økonomiske og administrative konsekvensene av den foreslåtte bestemmelsen å bli små.

6. Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

Til § 1-4 Virkeområde

Første ledd har samme ordlyd som i gjeldende lov, men virkeområdet er utvidet ved at unntaket i *annet ledd* for *utnyttelse* av petroleum som foregår på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett innsnevres. Petroleumsløven vil gjelde for utnyttelse som foregår på land når utnyttelsen er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum. Endringen får bare betydning for petroleumslovens virkeområde når det gjelder petroleumsvirksomhet på land. Endringen vil gi en rekke av lovens bestemmelser anvendelse for de landanlegg som ikke tidligere var omfattet av loven, herunder bestemmelsene om andres bruk av innretninger.

Petroleumsløven § 4-1 er, sammen med bestemmelsen i petroleumsloven § 1-2 om ressursforvaltningen, med på å angi formålet med og hensynene bak

petroleumslovens inngrepshjemler, herunder § 4-8 om andres bruk av innretninger. En utvidelse av petroleumslovens virkeområde til å omfatte utnyttelse på land som nevnt, og således all virksomhet som er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinningen, vil være en forutsetning for at departementet skal kunne påse at utvinning av petroleum skjer i samsvar med prinsippene i § 4-1.

Etter *siste ledd* i § 1-4 i gjeldende lov kan Kongen fastsette nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsen i § 1-4. Det foreslås inntatt en presisering her som gjør det klart at dette kan gjøres i form av både enkeltvedtak og forskrift. Det vil fortsatt tilligge Kongen å utøve et skjønn i grensedragningen mellom den petroleumsvirksomhet som er omfattet av loven og den virksomhet som faller utenfor. Det er videre inntatt en presisering i bestemmelsen for å gjøre det klart at Kongen kan fastlegge det nærmere innholdet av avgrensningskriteriene som benyttes i forslag til § 1-4 annet ledd.

Det vises ellers til den mer utførlige utredningen om de foreslåtte endringene i kap. 2.1.

Til § 4-2 *Plan for utbygging og drift av petroleumforekomster*

Ved å fjerne siste del av første ledd; *for utvinning av petroleum*, fastslås det at planen etter første ledd ikke skal begrenses til virksomhet knyttet til utvinning av petroleum. Det innebærer at alle tiltak som omfattes av begrepet petroleumsvirksomhet skal beskrives i planen. Ved godkjenning av planen må det tas stilling til om deler av de anlegg som skal bygges og drives skal gjøres til gjenstand for særskilt tillatelse etter loven § 4-3. Det bør også senest på dette tidspunkt tas stilling til om deler av et landanlegg skal unntas fra lovens virkeområde i henhold til loven § 1-4 sjette ledd.

Til § 4-3 *Særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger*

De tre første leddene i bestemmelsen er en omskriving av gjeldende lov § 4-3 første ledd.

Første ledd erstatter gjeldende lov § 4-3 første ledd, første setning. Forslaget er delvis en konsekvens av at lovens virkeområde foreslås utvidet til å omfatte all petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumforekomster, uavhengig av om virksomheten foregår til havs eller på land, og alle landanlegg knyttet til slik virksomhet. Forslaget innebærer at det heller ikke i relasjon til en tillatelse i henhold til denne bestemmelse er nødvendig å skille mellom virksomhet og innretninger for *utvinning* og *utnyttelse*.

Den foreslåtte endringen innebærer at særskilt tillatelse kan gis for anlegg og drift av alle innretninger som inngår i petroleumsvirksomheten slik den er definert i loven. Slik tillatelse skal imidlertid ikke gis dersom tillatelse allerede følger av godkjent plan for utbygging og drift i henhold til § 4-2. Gjenstand for særskilt tillatelse er først og fremst innretninger som skal eies av andre enn rettighetshaver til den utvinningstillatelsen som innretningen skal betjene. Det er i denne sammenheng tilstrekkelig at eierfordelingen mellom de samme parter er en annen enn den som følger av utvinningstillatelsen. Andre grunner for å gi særskilt tillatelse kan være at tillatelsens varighet skal være en annen enn den som gjelder for utvinningstillatelsen eller at det skal stilles andre særskilte vilkår.

Innretninger for transport og landanlegg vil normalt være eiet av andre enn rettighetshaver til utvinningstillatelsen, eller i større grad være åpen for eierskifte. Eierskifte i slike anlegg vil ofte skje når nye produksjonsstrømmer knyttes til dem. Det er da hensiktsmessig at de bygges og drives i henhold til egen tillatelse.

Annet ledd tilsvarende gjeldende lov § 4-3 første ledd, annen setning.

Tredje ledd tilsvarende gjeldende lov § 4-3 første ledd, tredje setning. Det er foretatt en endring som innebærer at departementet kan bestemme om tillatelsen skal være tidsbegrenset eller ikke. Det kan særlig være aktuelt å gi tillatelse til anlegg og drift av landanlegg som skal betjene flere felt, uten tidsbegrensning.

Fjerde ledd tilsvarende gjeldende lov § 4-3 annet ledd. Det er foretatt en endring som innebærer at bestemte deler av § 4-2 får tilsvarende anvendelse med mindre departementet uttrykkelig bestemmer at enkelte deler ikke skal gjelde.

Det vises for øvrig til merknaden til loven § 4-2 og til Ot.prp. nr. 43 (1995-96) side 43-44.

Til § 4-8 Andres bruk av innretninger

Annet ledd tilsvarende i hovedtrekk gjeldende bestemmelse. Det foreslås imidlertid et par endringer som i større grad vil sikre departementets muligheter til å påse at bestemmelsen virker etter sitt formål.

Som nærmere omtalt i punkt 2.4 foran, foreskriver loven § 4-8 annet ledd alternative fremgangsmåter for fastsettelse av tariffen og andre vilkår for bruk av innretninger som der nevnt. Det er der gjort rede for den praksis som har vært fulgt til nå og behovet for i større grad enn tidligere å fastsette tariffen og øvrige vilkår ved departementsvedtak eller forskrift. I de tilfeller hvor departementet fastsetter vilkårene kan det være unødvendig at departementet også godkjenner de inngåtte avtalene. Departementet foreslår derfor i *første setning* en endring som går ut på at departementet kan bestemme at slike avtaler, eller visse deler av avtalevilkårene, ikke skal godkjennes av departementet. Bestemmelse om dette kan fattes ved forskrift eller enkeltvedtak.

Det foreslås også en endring i *annen setning* som medfører at departementet i tillegg til å kunne fastsette tariffen og vilkår ved godkjenning og ved pålegg etter første ledd, får en klarere kompetanse til å senere endre sitt opprinnelige vedtak og dermed endre tidligere godkjente eller fastsatte tariffen og vilkår. Det kan være aktuelt både å endre eksisterende enkeltvilkår og å fastsette nye vilkår. Lovendringen bidrar til ytterligere å oppfylle bestemmelsens formål, som er å gi departementet adgang til å sørge for at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter blir gjennomført og å sikre at rettighetshavere ikke betinger seg urimelige fordeler gjennom sin posisjon som eier av infrastruktur.

Departementet vil presisere at når det i loven § 4-8 refereres til andres bruk av innretninger, er dette en henvisning til andre enn det interessentskapet som eier den aktuelle innretningen. Når departementet fastsetter vilkår for bruk av innretninger i medhold av § 4-8, vil disse gjelde for den enkelte bruker selv om brukeren er deltaker i interessentskapet som eier den aktuelle innretningen.

På samme måte som ved praktisering av eksisterende bestemmelse, vil departementet fortsatt måtte foreta en avveining som sikrer at eiere av

infrastruktur og prosesseringsanlegg skal ha en rimelig fortjeneste som gir insentiv til nødvendige investeringer i slike innretninger. Samlede investeringer og tidligere inntekter må her tas i betraktning. Myndighetenes vurderinger vil også ta hensyn til den risiko og ulempe eiere av eksisterende innretninger påtar seg ved tilknytning av nye felt.

Det vises ellers til det som er sagt under punkt 2.4 ovenfor og til behandlingen av bestemmelsen i Ot.prp. nr. 43 (1995-96).

Til § 4-9 Særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett m.v.

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende rett og skal synliggjøre det særlige ansvaret som kan tillegges operatøren for viktige deler av gasstransportsystemet. Dette særlige ansvaret kommer i tillegg til operatøransvaret slik det er definert i loven § 1-6 bokstav k). Operatøren for gasstransportsystemet har en viktig oppgave i å bidra til en samlet god utnyttelse av ressursene på norsk kontinentalsokkel.

I første ledd fastslås det at det tilligger departementet å utpeke den som skal ha et særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg. Det presiseres videre i første ledd at dette også innebærer en rett for departementet til å foreta skifte av operatør. På den måten kan det kreves skifte av operatør slik at den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg sikres.

Annet ledd gir Kongen rett til å gi nærmere bestemmelser om det særlige operatøransvaret for oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg. Bestemmelsen synliggjør videre departementets adgang til å gi bestemmelser som innebærer at operatøren kan treffe avgjørelser vedrørende adgang til oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg og kreve at brukere av oppstrøms gassrørledningsnett og rettighetshavere til produserende felt tilpasser sin virksomhet. Dette for å sikre en forsvarlig ressursforvaltning og en effektiv drift av det aktuelle oppstrøms gassrørledningsnett. Tilpasninger som nevnt kan eksempelvis gå ut på at en plikter å produsere mer eller mindre petroleum enn planlagt i en gitt periode.

Tredje ledd fastsetter at Kongen kan bestemme at lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) og lov 19. juni 1970 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) ikke skal gjelde for den som utpekes som ansvarlig etter første ledd.

Den som tillegges det særlige operatøransvaret vil måtte ta en mengde beslutninger på kort tid. Disse beslutningene vil kunne være av ulik karakter, blant annet beslutninger om hvem som skal få adgang til oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg, samt pålegg til brukere og rettighetshavere. Disse beslutningene vil i visse tilfeller kunne innebære utøvelse av forvaltningsmyndighet. I den grad tidsaspektet og beslutningenes karakter innebærer at forvaltningslovens bestemmelser ikke er anvendelig i praksis, gir bestemmelsen mulighet til å unnta operatørens virksomhet fra forvaltningsloven og offentlighetsloven. I tillegg vil usikkerhet med hensyn til om forvaltningsloven og offentlighetsloven kommer til anvendelse på beslutninger i seg selv kunne være

problematisk for operatøren som løpende skal operere et kompleks og sammensatt system, og således gi grunnlag for unntak etter bestemmelsen her.

Til § 9-3 Beredskap mot bevisste anslag i fredstid

Bestemmelsen er ny i forhold til gjeldende rett og skal, sett i lys av gjeldende § 9-2, bidra til at det til enhver tid opprettholdes en helhetlig og effektiv beredskap knyttet til sikkerheten i petroleumsvirksomheten.

Første ledd gir rettighetshaver en plikt til å iverksette og opprettholde sikringstiltak med sikte på å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretninger i fredstid. Slike sikringstiltak vil for eksempel kunne være forebyggende sikkerhetstiltak, så som kontroll av gods og personer som skal til og fra innretninger. Videre fastsettes rettighetshavers plikt til å ha beredskapsplaner for bevisste anslag og ødeleggelser av innretninger i fredstid, det vil si planer for hvordan slike situasjoner skal håndteres. Bevisste anslag i fredstid vil kunne være terroraksjoner, sabotasje og ulike former for krigslignende handlinger, men avgrenses mot krig i tradisjonell forstand.

Annet ledd pålegger rettighetshaver å stille sine innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter til øvelser, og selv i nødvendig grad delta i slike øvelser. Departementet forutsetter at de aktuelle offentlige myndigheter, for en stor del politiet, i rimelig grad vil ta hensyn til at slike øvelser ikke må føre til urimelige forstyrrelser i produksjonen.

Tredje ledd gir departementet kompetanse til å gi pålegg til oppfyllelse av bestemmelsene i første ledd. Slike pålegg kan tenkes gitt til rettighetshaver som ikke har tilfredsstillende beredskapsplaner, eller ikke stiller sine innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter eller ikke i har tilfredsstillende sikringstiltak for å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretningen i fredstid.

Det vises ellers til punkt 2.6 ovenfor.

Til § 9-4 Sikkerhetssoner m.v.

Første ledd første punktum opprettholder kravet til sikkerhetssoner over og rundt innretninger som omfattes av bestemmelsen, men gir departementet med kompetanse i sikkerhetsspørsmål mulighet for å bestemme at slik sone likevel ikke skal opprettes dersom det ikke anses nødvendig for å ivareta hensynet til sikkerheten.

Bestemmelsen i første ledd, annet punktum i gjeldende lov foreslås opphevet.

Det innføres et nytt annet punktum som unntar rørledninger og kabler fra adgangen til å opprette sikkerhetssoner.

Det er ikke lenger funnet hensiktsmessig å operere med områder med forbud mot oppankring og fiske i tillegg til de ordinære sikkerhetssoner. Referansene til slike forbudsområder er derfor tatt ut av bestemmelsene i *første og fjerde ledd* i gjeldende lov.

Bestemmelsen i *syvende ledd* i gjeldende lov foreslås opphevet.

Det vises her til den nærmere beskrivelse i punkt 2.7 ovenfor.

Til § 10-1 Krav til forsvarlig petroleumsvirksomhet

I *første ledd første punktum* er ett av kriteriene for forsvarlig petroleumsvirksomhet, "anerkjente normer", utelatt da det antas omfattet av begrepet "gjeldende regelverk". Det vises ellers til det som er sagt i punkt 2.8 ovenfor.

Til § 10-2 Ledelse av petroleumsvirksomhet, base m.v.

Bestemmelsen viderefører gjeldende lov, men innfører i *første ledd første punktum* en hjemmel for departementet til å fravike kravet om egen organisasjon i Norge.

Kompetansen til å fravike kravet om egen organisasjon i Norge vil kun anvendes for selskaper som ikke er operatører og som har eierandeler med et lite økonomisk omfang. For operatører og rettighetshavere med en betydelig portefølje av utvinningstillatelser er det nødvendig med egen organisasjon i Norge, og det legges ikke opp til at departementet kan fravike kravet for disse selskapene.

Hvorvidt det foreligger slike forhold som gjør det berettiget å fravike kravet til egen organisasjon i Norge, vil bero på en konkret helhetsvurdering. Momenter det vil bli lagt vekt på vil blant annet være sikkerhetsmessige forhold, rettighetshavers deltakerandeler i leteareal og felt, og i hvilken utstrekning rettighetshaver vil kunne la seg representere i Norge på annen måte. Kravet vil eksempelvis kunne fravikes dersom et selskap med en mindre andel i en enkelt tillatelse lar seg representere i Norge gjennom et selskap som har andeler i samme utvinningstillatelse.

Det vil være opp til rettighetshaver å søke om og godtgjøre at det foreligger grunnlag for å fravike kravet om egen organisasjon i Norge.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag
til lov om endringer av lov 29. november 1996 nr. 72 om
petroleumsvirksomhet (petroleumsloven)

I

I lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 1-4 annet ledd skal lyde:

Loven gjelder utnyttelse av utvunnet petroleum *som* foregår på norsk landterritorium eller sjøgrunn underlagt privat eiendomsrett *kun når slik utnyttelse er nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum.*

Nytt § 1-4 sjettede ledd skal lyde:

Kongen kan *ved forskrift eller enkeltvedtak* gi nærmere regler til utfylling og avgrensning av bestemmelsene i denne paragraf, *herunder hvilken utnyttelse som anses nødvendig for eller utgjør en integrert del av utvinning eller transport av petroleum som nevnt i annet ledd.*

§ 4-2 første ledd skal lyde:

Beslutter rettighetshaver å bygge ut en petroleumsforekomst, skal rettighetshaver forelegge for departementet til godkjennelse en plan for utbygging og drift av petroleumsforekomsten.

§ 4-3 skal lyde:

§ 4-3 Særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger

Departementet kan på nærmere bestemte vilkår gi særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretning *når tillatelsen ikke følger av en godkjent plan for utbygging og drift i henhold til § 4-2.*

Det skal fremlegges en søknad med plan for bygging, plassering, drift og bruk av innretninger *som nevnt i første ledd*, herunder avskipningsanlegg, rørledninger, nedkjølingsanlegg, anlegg for produksjon og overføring av elektrisk energi og andre innretninger for transport eller utnyttelse av petroleum.

Tillatelse *kan* gis for en bestemt periode, og kan etter søknad fra rettighetshaver forlenges av departementet.

Bestemmelsene i § 4-2, unntatt første og femte ledd, gjelder *tilsvarende med mindre* departementet bestemmer *noe annet*.

§ 4-8 annet ledd skal lyde:

Avtale om bruk av innretninger som omfattes av § 4-2 og § 4-3 skal forelegges departementet til godkjenning, *med mindre departementet bestemmer noe annet*. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd, fastsette tariffer og andre vilkår, *eller senere endre de vilkårene som er blitt godkjent eller fastsatt, for å sikre at prosjekter blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko*.

Ny § 4-9 skal lyde:

§ 4-9 Særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett m.v.

Departementet kan utpeke den som skal ha et særlig operatøransvar for den helhetlige driften av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg, herunder foreta skifte av operatør.

Kongen kan gi nærmere regler om ansvar som nevnt i første ledd, herunder bestemme at den som skal ha dette ansvaret også skal treffe avgjørelser vedrørende adgang til oppstrøms gassrørledningsnett og at denne kan gi pålegg til eiere og brukere av oppstrøms gassrørledningsnett og tilknyttede anlegg og til rettighetshavere til utvinningstillatelser hvor det utvinnes petroleum.

Kongen kan bestemme at lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) og lov 19. juni 1970 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven) ikke skal gjelde for den som utpekes som ansvarlig etter første ledd.

Gjeldende §§ 4-9, 4-10, 4-11 og 4-12 blir henholdsvis §§ 4-10, 4-11, 4-12 og 4-13.

Ny § 9-3 skal lyde:

§ 9-3 Beredskap mot bevisste anslag i fredstid

Rettighetshaver skal iverksette og opprettholde fysiske sikringstiltak for å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretninger i fredstid, samt til enhver tid ha beredskapsplaner for bevisste anslag i fredstid mot innretninger.

Rettighetshaver skal stille sine innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter til øvelser, og i nødvendig grad delta i slike øvelser.

Departementet kan gi pålegg til gjennomføring av tiltak etter første og annet ledd.

Gjeldende §§ 9-3, 9-4, 9-5 og 9-6 blir henholdsvis §§ 9-4, 9-5, 9-6 og 9-7

§ 9-4 første ledd skal lyde:

Rundt og over innretninger skal det være en sikkerhetssone, med mindre departementet bestemmer noe annet. Denne bestemmelse får ikke anvendelse for kabler eller rørledninger. I fare- og ulykkessituasjoner kan departementet opprette

eller utvide sikkerhetssoner. Utstrekning av soner som nevnt i første til tredje punktum bestemmes av Kongen.

§ 9-4 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at det skal være *sikkerhetssone rundt* og over etterlatte eller dumpede innretninger, eller deler av slike innretninger.”

Gjeldende § 9-3 syvende ledd oppheves.

§ 10-1 første ledd, første punktum skal lyde:

Petroleumsvirksomhet etter denne lov skal foregå på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende regelverk for slik petroleumsvirksomhet.

§ 10-2 første ledd første punktum skal lyde:

Rettighetshaver skal, *med mindre departementet bestemmer noe annet*, ha en organisasjon som er i stand til selvstendig å lede petroleumsvirksomheten fra Norge.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Kongen kan fastsette overgangsbestemmelser.